

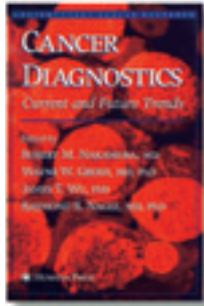
Lærebok i laboratoriebasert kreftdiagnostikk

Robert M. Nakamura, Wayne W. Grody, James T. Wu, Raymond B. Nagle, red.

Cancer diagnostics

Current and future trends. 487 s, tab, ill.

Totowa, NJ: Humana Press, 2004. Pris USD 145
ISBN 1-58829-167-7

Et stort antall bidragsytere formidler kunnskap om etablerte og kommende klinisk-kjemiske og histopatologiske analyser som kan være til nytte innen screening/tidligdiagnostikk, valg av behandling, prognostisering og eva-

luering av kreftpasienter. Ifølge redaktørene er boken beregnet på klinikere så vel som laboratorieleger, patologer og forskere.

Den betydelige teknologiske utviklingen, spesielt i løpet av siste tiår, har styrket vår mulighet til å detektere kreft i en tidlig fase og har økt den molekylærbiologiske kunnskapen om mekanismene som er involvert i transformeringen av en normal celle til kreftcelle. Denne transformeringen er genetisk, ofte en følge av mutasjoner, delesjoner, genamplifiseringer, genetisk rearrangering og translokasjoner.

Molekylærbiologisk forskning på dette området skjer i høyt tempo ved hjelp av flere typer teknologier: DNA- og RNA-assays (genomikk), proteomikk (multiplekse proteinanalyser) og DNA-mikromatriseteknikker. Selv om individuelle biomarkører her gir begrenset informasjon, kan bruk av multiple markører ha stor betydning for å bedre diagnostisk og prognostisk betydning av metoden. I dette ligger det store utfordringer til metodens sensitivitet og spesifisitet samt standardisering og validering av metodene. Her vil bioinformatikk og -statistikk være av stor betydning i fremtiden.

I *Cancer diagnostics. Current and future trends* diskuteres mange aspekter rundt disse problemstillingene. Boken består av fire deler: Introduksjon, Serologiske tumormarkører, Cellulære tumormarkører og Molekylære og genetiske tumormarkører. Introduksjonen beveger seg fra generelle betraktninger omkring bruk av markører innen kreftdiagnostikk og evaluering, ikke minst kvalitetskontroll, validering og standardisering, til patologens nye utfordringer innen molekylærbiologisk tilleggsdiagnostisering. I annen del behandles etablerte tumormarkører i blod, da med spesiell vekt på prostata- og germinalcellekreft. I tillegg omhandler denne delen såkalt nye lovende tumormarkører i blod. Sistnevnte tema bærer preg av opprømsing, noe som kan forklares med at dette i hovedsak er forsk-

ningsbasert ny kunnskap innen området. Tredje del omhandler molekylærbiologisk bidrag til optimalisering av histopatologisk diagnostikk som grunnlag for behandling (f.eks. påvisning av HER-2/*neu*). Videre omtales væskestrømscytometriens viktige bidrag til immunfenotyping innen hematologisk kreft og lymfomer og vaktpostlymfeknuteteknikkens betydning ved utredning av brystkreft og malignt melanom. I bokens siste del omtales, i tillegg til diverse molekylære markører, forskjellige DNA- og RNA-teknikker og proteinrettede molekylære teknikker (in situ-hybridiseringsteknikk, PCR-teknikk, blottingsteknikker, mikrosatellinstabilitet, mikromatriseteknologi, «tissue array», proteomikk) som kan benyttes i kreftdiagnostikk.

Bokens styrke er at den på en godt forståelig måte dekker et betydelig kunnskapsbehov innen diagnostiske og terapeutiske molekylærbiologiske problemstillinger ved kreftsykdom. Behovet for oppdatering innen dette området vil nok være størst blant klinikere som er involvert i kreftdiagnostikk og behandling. Svakheten er at den er lite dekkende innenfor en del kliniske områder. Dekningen av tumorspesifikke områder synes å være avhengig av hvem som har vært tilgjengelige som bidragsytere. En annen sak er at dagens kunnskap som følge av den betydelige forskningsaktiviteten på dette området ganske raskt vil bli utdatert – forhåpentligvis vil det være korte intervaller mellom reviderte utgaver. Boken anbefales primært klinikere som diagnostiserer og behandler kreftpasienter, men også ferske forskere, patologer og laboratoriemedisinere med interesse for kreftrelatert molekylærbiologi.

Roy M. Bremnes

Kreftavdelingen
Institutt for Klinisk medisin
Universitetet i Tromsø

Lærerikt og meget omfattende om perinatal ernæring

Jatinder Bhatia

Perinatal nutrition

379 s, tab, ill. New York: Marcel Dekker, 2005.

Pris USD 180

ISBN 0-8247-5474-3

Ernæringens betydning for helsen er for tiden et meget aktuelt tema blant helsepersonell og i befolkningen for øvrig. Denne boken henvender seg i første rekke til dem som har perinatalmedisin som hovedarbeidsfelt og nok

også ernæring som helt spesiell interesse. Den er omfattende og dyptpløyende, og

i forordet gis det klart uttrykk for et høyt ambisjonsnivå. Man skal bringe til torgs den nyeste kunnskap/vitenskap om ernæringens betydning i svangerskapet, i ammeperioden og i barnets første leveår – det gjelder både fullbårne barn og for tidlig fødte barn. Forfatteren ønsker å utdype tre hovedemner: Ernæringens betydning for fosterutviklingen, både normal og avvikende utvikling, ernæringens betydning for patologisk utvikling hos avkommet både på kort og lang sikt, praktiske retningslinjer for ernæring av nyfødte og spedbarn, fullbårne og premature, basert på vitenskapelig dokumentasjon.

Boken er systematisk og kronologisk oppbygd i 14 kapitler. Det er ernæring før svangerskapets begynnelse, kosthold i svangerskapet, ernæring av barnet i nyfødtpå perioden og senere. Til slutt er det omtale av spesielle sykdommer og også diskusjon omkring etiske aspekter i spesielle situasjoner. Alle avsnitt starter med en introduksjon til det aktuelle temaet, deretter er det gjennomgang av problemstillinger, diskusjon av den patofysiologiske bakgrunn, mulige konklusjoner og eventuelle praktiske retningslinjer der det er dokumentasjon for dette. Samtlige kapitler har en meget rikholdig litteraturliste (30–190 henvisninger), et uttrykk for grundig bearbeiding av temaene. Og selvfølgelig gir dette leseren enkel tilgang til relevant litteratur. Boken er tettpakket med informasjon, men det er ingen bilder og bare noen få tabeller og skjemaer. Den har et greit språk, det er fine avsnitt med klare overskrifter og den er lett å finne frem i.

De første seks kapitlene omhandler tiden før fødselen, dvs. ernæringsaspekter i befruktningsperioden, under svangerskapet og i ammeperioden. Dessuten omtales spesielt placentas betydning, normal intrauterin tilvekst hos fosteret og forhold vedrørende intrauterin vekstforstyrrelse. Kostholdets betydning ved sykdommer hos mor i graviditeten og ernæringens betydning for medfødte feil hos fosteret gjennomgås og diskuteres ut fra kjente vitenskapelige studier om emnet.

Kapittel 7 og kapittel 8 omhandler ernæring av premature nyfødte. Det premature barns ernæringsbehov gjennomgås og diskuteres, og det konkluderes med synspunkter og praktiske retningslinjer som jeg tror i dag er meget aktuelle også i norsk nyfødtemedisin.

Kapittel 9 og kapittel 10 omhandler brysternæring av fullbårne barn, og det er detaljerte synspunkter vedrørende introduksjon av fast føde. Boken utgår fra amerikanske miljøer, men er helt klar i anbefalingen av morsmelk og langvarig amming. WHO's og Unicef's mor-barn-vennlig initiativ fra 1992 beskrives, det er jo meget godt kjent og anvendt her i landet.

Siste del, de siste tre kapitlene, omhandler ernæringens betydning for type 1-diabetes, ernæring under tenåringssvangerskap og etiske aspekter og problemstillinger vedrørende ernæring hos spesielle pasienter under